

VÄRLDSKULTUR
MUSEERNA **ÖSTASIATISKA**

KINAS KULTUR OCH HISTORIA – MITTENS RIKE

SAMMANFATTNING AV UTSTÄLLNINGEN

Grundskola åk 4-9, gymnasieskola och vuxenstuderande i ämnena
Historia, Religion, SO

Vägledning för lärare att genomföra en egen visning med sin klass

Introduktion

Denna vägledning och sammanfattning av utställningen Mittens rike på Östasiatiska museet i Stockholm kan användas av dig som lärare när du på egen hand leder runt dina elever i utställningen och berättar om det som visas. Vägledningen ger tips, fakta, sammanfattning, upplägg, samt vissa höjdpunkter och intressanta föremål, avdelningar och teman att visa och berätta om.

Upplägg, introduktion, råd, arbetsuppgifter och övningar som lärare och elever kan använda sig av i samband med museibesöket finns i dokumentet "Lärarhandledning Mittens rike egen ledning".

Inled din visning vid ingången till utställningen Mittens rike. Presentera utställningens grundläggande innehåll och kliv därefter in till vänster och visa kejsardynastiernas namn i golvet, samt de första montrarna från Shangdynastin.

EN VANDRING GENOM KINAS HISTORIA

Berätta att utställningen handlar om Kinas kungliga och kejsarliga dynastiska historia från Shang (1600-1050 f kr) via dynastier som Zhou (1050-256 f kr), Qin (221-206 f kr), Han (206 f kr-220 e kr), Tang (618-906), Song (960-1279), Yuan (1279-1368), Ming (1368-1644), till den sista dynastin, Qing (1644-1911). Fokusera på några highlights/epoker och uppmana eleverna att återkomma/fördjupa sig mer efter visningen om tid finns.

Tips på stopp att göra:

1: Monter med offerkärл från dynastierna Shang och Zhou

Under Shang- (1600-1050 f kr) och Zhoudynastin (1050-256 f kr) legitimerade och demonstrerade de dyrbara bronskärлen härskarens makt. Kärлen fungerade som centrala föremål vid ritualer till och för gudar och förfäder. Uppsättningar av bronskärл följde också med stormännen i graven. Enligt myten var de viktigaste kärлen de nio som tillverkats av den legendariska Xia-dynastiens grundare (En mytisk dynasti som möjligen fanns före Shang). Dessa kärл ska ha gått i arv från kung till kung under Shang- och Zhoudynastin (uttalas som det anglosaxiska namnet Joe). Den som hade de nio kärлen i sin ägo ansågs vara himmelens son och Kinas legitima härskare.

Kärл för köttoffer, Ding

Kökkärлen för köttoffer (oftast buffel och nötkreatur) var de centrala kärлen under ritualerna i Shang-riket. Under ritualerna kokades det offrade köttet i dingkärл. Dessa kärл lät kungen gjuta för att visa att han hade gudarnas makt.

Kärл för spannmålsoffer, Gui

Under Zhoudynastin fick Gui-kärлen stort värde eftersom härskardynastin förde sina anfäder tillbaka till hirsens gud.

Offerkärл för rusdrycker

Under Shang-dynastin producerades ett stort antal typer av offerkärл för rusdrycker, för förvaring, uppvärmning, ösning och som rena dryckeskärл. Under slutet av perioden verkar ritualerna till gudar och förfäder varit rena dryckesslag. Sannolikt sågs deltagarnas berusning som en del av offerritualen. Man drack jästa rusdrycker, liknande färsköл. När Zhoudynastin erövrade makten varnade man för Shangs dryckesvanor som ansågs bidragit till rikets fall.

Stopp 2: Monter med föremål från tiden för den förste kejsaren av åttan Qin (221–206 f kr)

Avklappning från stenrelief i familjen Wus gravanläggning i Shandong provinsen. Bilden sågs återge Förste Kejsarens av Qins misslyckade försök att bärga en av de nio bronstripoder som enligt myten legitimerade innehavet av kungamakten. Reliefen högs ca. 150 e kr, mer än 350 år efter Förste Kejsarens död.

År 221 f kr hade staten Qin besegrat och enat angränsande riken under en kejsare. Under den förste kejsaren, Qin Shi Huangdi, fick statsmakten en fastare form. Territoriet delades in i områden som administrerades av centralt tillsatta ämbetsmän. Skriftsystemet, myntväsendet, vikt- och måttenheter standardiserades, vägnätet byggdes ut och "Kinesiska muren", försvarsmuren mot norr, förlängdes och förstärktes. Dessa förändringar bestod också efter Qin-dynastiens fall.

Den förste kejsaren dog 210 f kr. Gravmonumentet över honom byggdes av mer än 700 000 tvångskommenderade arbetare, men för de generaler, soldater och hästar som sattes i jorden för att vakta hans gravkulle behövde man inte offra några levande varelser. De var tillverkade av lera och är kända världen över som Terrakottarmén.

Stopp 3: Monter med praktfulla gravfiguriner i trefärgsglasyr från Tangdynastin (618-906 e kr)

Under Tangdynastin nådde bruket av gravfiguriner sin höjdpunkt både när det gäller kvalitet och kvantitet. Aristokratin satsade stort på sina gravar. Förutom de oglaserade och enfärgade glasyren i halmgult gjordes glasyrer i lysande färger, ofta i tre färger, *sancai*.

Två ämbetsmän - med påkostade dräkter och särskilda huvudbonader. Dessa konfucianska ämbetsmän var tänkta att markera den dödes rang för de styrande i nästa liv.

En praktfull kamel med dekorerad sadelväska.

Kamelen har en sadelväska med en dekor av monstermasker som skydd för att hålla tjuvar borta. Kamelen var förutsättningen för handeln längs Sidenvägen och förknippades med rikedom. De kunde bära upp emot 200 kg och uthärdade klimatet i de torra öknarna. De kunde lukta sig till vatten långt under markytan och dessutom varnade de sina ryttare för annalkande sandstormar genom att lägga sig ned tätt samman och begrava mularna i sanden.

Väktardjur

Väktardjur, så kallad jordandar, med en lejonliknande kropp med vingar och ett drakansikte. Alltsedan 500-talet var det vanligt att man ställde dessa väktardjur vid ingången till en gravkammare med uppgift att skydda graven från onda andar och inkräktare, men också för att skydda de efterlevande från den dödes ande så att denna inte kunde orsaka skada på jorden.

Stopp 4: Monter med föremål från Yuandynastin (1271-1368)

I början av 1200-talet enade Djingis Khan de mongoliska stammarna efter en långvarig konflikt. Han vände därefter blicken mot Kina som invaderades. Den mongoliska invasionen ledde år 1271 till att Djingis Khans sonson Khubilai Khan erövrade stora delar av landet och utnämnde sig själv till kejsare. 1368 föll mongolernas välde i Kina samman och Mingdynastin tog över.

Stopp 5: Monter med blåvitt porslin från Mingdynastin (1368-1644)

Det blåvita porslinet är typiskt för Mingdynastin. Keramiken blev en viktig exportvara och det blåvita glasyrmåleriet dominerade. Kobolt är en hård silverfärgad metall ur vilken man kan framställa blå färg. Kobolt importerades från Iran/Persien. Under tidigt 1300-tal (Yuan-dynastin) började en storskalig produktion av porslinsvaror dekorerade i blå glasyr.

Fat med vinrankor & druvklasar, underglasyrblå

Fatet är ett utmärkt exempel på hur kineserna anpassade dekoren efter beställarens smak. Det är inget typiskt kinesiskt motiv utan är anpassat för export till Främre Orienten.

Två pilgrimsflaskor i porslin

Flaskorna har en cirkelrund bas och smal hals. Dekoren utgörs av stiliserade lotusblommor, i blommans mitt finns en yin & yang-symbol. Dekoren blandar därmed en daoistisk symbolik med en buddhistisk, detta är mycket vanligt och speglar människors tro än i dag. En av daoismens grundtankar handlar om tron på en kosmisk balans mellan yin och yang. Yin står för de kvinnliga, jordiska, mörka och kalla krafterna och yang för de manliga, himmelska, ljusa och varma krafterna. Kärlets speciella form är troligen inspirerad av pilgrimsflaskor gjorda i läder eller metall från Mellanöstern. Kärlet användes för heligt vatten.

Stopp 6: Monter med gult kejsarporslin från Ming-dynastin (1368-1644)

Det gula kejserliga porslinet var främst avsett för kejsaren, den kejserliga familjen och hovet. Den gula färgen symboliserade Kina, kejsaren, landet, marken och jordbruket. Det allra gulaste porslinet var endast avsett för kejsaren, sen gällde en fallande skala i nyans utifrån rang och makt-position.

Stopp 7: Monter med ostindiskt porslin och möblemang från Qing-dynastin (1644-1911)

Under 1700-talet blev Kina på modet bland kungligheterna, adeln och det rika borgerskapet och köpmannaklasserna över stora delar av Europa. Ostindiska handelsföretag skapades för att bedriva effektivare handel med Kina. Beställningar gjordes på porslin, möblemang och måleri som de svenska kunderna ville att de skickliga kinesiska hantverkarna skulle tillverka.

Det svenska ostindiska kompaniet inledde sin verksamhet 1731 och genomförde 132 expeditioner med 37 olika skepp fram till nedläggningen 1813. På museet finns en stor samling ostindiska varor.

Turen i utställningen kan nu avslutas eller så kan eleverna gå runt på egen hand. Det finns även möjlighet att besöka utställningar om Japan, Korea, Målerirummet, asiatiskt kulturarv, ateljén, samt tillfälliga utställningar.